

Stručný prehľad histórie CZ ECAV v Istebnom

Reformačné myšlienky sa šírili na Orave už v polovici 16. storočia, len niekoľko rokov po Lutherovom vystúpení. Keď sa majiteľmi oravského panstva a hradu stali Turzovci, reformácia tu dosiahla svoj vrchol. Ich pričinením takmer celé územie Oravy bolo evanjelické.

R. 1672 oravský župan gróf Mikuláš Draškovič na priamy rozkaz cisára Leopolda I. nariadil vrátiť katolíkom cirkevné majetky spolu s kostolmi. Nastalo obdobie tvrdej protireformácie. Na Orave poznačenej ľudovým povstaním Gašpara Piku, skazou, ktorú po sebe zanechali poľsko-litovskí žoldnieri, vojská protihabsburských povstalcov i cisárskej armády, ktoré vôbec nešetřili tunajšie obyvateľstvo.

Ťažká ekonomická i komplikovaná politická situácia v štáte donútila cisára Leopolda I. zvolať r. 1681 šopronský snem, ktorý vydal 72 článkov /artikúl/. 25. a 26. článok sa týkal náboženských slobôd v Uhorsku. Na základe 26. článku si mohli evanjelici postaviť 2 kostoly v každej stolici. Pre Oravu bolo určené miesto v Istebnom a vo Vyšnom Kubíne – neskôr v Leštínách.

R. 1686 istebniansky zeman Pavol Dávid poskytol novovytvorenému artikulárnemu zboru svoj pozemok zv. Medovú hôrku a ešte v ten rok sa započalo so stavbou chrámu, ktorý bol r. 1687 posvätený. Dokončený však nebol. Chýbali financie, ktoré nemohlo poskytnúť chudobné evanjelické obyvateľstvo na pravom brehu rieky Oravy, ktoré mal duchovne zaopatrovať práve istebniansky artikulárny zbor. Preto z poverenia oravských evanjelikov koncom r. 1695 zeman František Podhoráni sa vybral s prosbopisom k švédskemu panovníkovi Karolovi XI., ktorý formou kráľovského privilégia povolil v severských krajinách zbierku na oravské artikulárne chrámy.

Presná podoba nášho pôvodného chrámu nie je známa. Súčasný kostol pochádza až z r. 1730 – 31, čo okrem iného potvrdil r. 2007 predbežný dendrochronologický prieskum. V r. 1731 bola v blízkosti chrámu postavená zvonica. Jej murovanú prízemnú časť dopĺňa poschodie s ochodzou vo forme otvorenej arkády.

Interiér kostola bol postupne zariaďovaný mobiliárom. Oltár darovala r. 1698 rodina Kelemeši, čo dokazuje jej erb na jeho vrchole. Pôvodný obraz Večere Pánovej sa prekrýval obrazom Svätej Trojice. Výzdobu barokového oltára dopĺňajú postranné postavy apoštola Petra a Pavla.

Zemianska rodina Bajči zadovážila pre zbor kazateľnicu s postavami 4 evanjelistov. Archanjel Michal stojaci v jej vrchole akoby symbolicky kázal veriacim nielen slovo prísneho Božieho zákona a súdu, ale aj milosti a radosti.

Vzácná je kamenná krstiteľnica s dreveným vekom a motívom krstu Ježiša v Jordáne. Pochádza z 2. polovice 18. storočia. Pôvodný drevený kalich s maľovaným rastlinným motívom sa používal k Večeri Pánovej až do r. 1746.

Za oltárom na empore sú vyobrazenia apoštolov, ktorí zomreli ako martýri. Každý drží v ruke nástroj svojej mučeníckej smrti. Na východnej strane je obraz ženy, ktorá nesie kríž, a udierajú do nej blesky. Je to obraz trpiacej cirkvi. Vyjadruje život kresťana, ktorý je neraz popretkávaný utrpeniami, ale skrze mnohé súženia sa dostáva do Božieho kráľovstva.

Na západnej strane je obraz ženy s palmovou ratolesťou, ktorá nesie svetlo. Je to obraz víťaznej cirkvi. Povzbudzuje nás, aby sme boli verní až do konca, a vtedy obdržíme veniec spravodlivosti, ako o ňom hovorí apoštol Pavol.

Doskové obloženie stien ostatnej časti kostola zdobí niekoľko výrokov cirkevných otcov Augustína a Hieronyma a citáty z latinskej Biblie – Vulgaty. A napokon erby významných zemianskych rodín, donátorov cirkevného zboru.

Do r. 1781 mal istebniansky zbor 5 000 duší. Po Tolerančnom patente si viaceré obce obnovili i nanovo zariadili zbory a postavili vlastné kostoly. Dnes má cirkevný zbor 670 členov.

V priebehu jestvovania cirkevného zboru v tomto chráme zvestovali slovo Božie a prislúhovali sviatosti viacerí významní kňazi. Prvým bol Štefan CLEMENTIS, po ňom Ján Daniel BODOROVINI, ktorý začal viesť cirkevné matriky. Do r. 1781 pôsobil v zbore Ján TONSORIS. Vynikal nielen ako kazateľ, ale i veľký znalec liečiteľstva. Napísal knihu Zdravá rada lekárska, aby aj takto radou pomohol biednemu oravskému ľudu. Kratší čas pôsobil v zbore Štefan DOLOVICIENY a Ján ZÚBEK, skladateľ náboženských piesní, najmä pašiových. 53 rokov bol tu kňazom Ondrej URBANOVIČ, ktorý bol zároveň i oravským seniorom. Na budove starej fary je pamätná tabuľa Jurajovi MATÚŠKOVI (bratovi Janka MATÚŠKU), ktorý tu kázal v revolučných meruôsmych rokoch. V ťažkom období stupňujúceho sa národnostného útlaku 22 rokov pôsobil v zbore národovec Ján KMETI. Po ňom bol tu krátko Ján LACO. Do svojej predčasnej smrti v júni r. 1914 32 rokov účinkoval Ján Miloslav HROBOŇ. Bol skvelým rečníkom. Zaoberal sa aj archeológiou a bol podpredsedom Slovenskej muzeálnej spoločnosti. Zachránil mnohé cenné predmety z vykopávok v lokalite Hrádok pri stavbe oravskej železnice. V čase I. svetovej vojny tu bol kňazom Pavol ČOBRDA, autor učebníc pre deti, otec biskupa V. P. Čobrdu. Po ňom sa v zbore vystriedali Ján LACKO st., O. BANCÍK a diakon O. HRUŠKA.

Duchovné oživenie v zbore nastalo za pôsobenia Jána Vladimíra HROBOŇA, ktorý sem prišiel po svojom návrate z USA. Bol neúnavným vnútromisijným pracovníkom. Inicioval vznik Modlitebného bratstva ev. kňazov, ktoré sa každoročne stretávalo v tunajšom chráme. V jednom z kaštieľov plánoval zariadiť sociálny ústav evanjelickej cirkvi.

Cez II. svetovú vojnu tu bol kňazom Jozef CIMRÁK. Od r. 1956 do r. 2002 pôsobil v zbore Bedrich ĎURIŠ, zároveň viac rokov konsenior Liptovsko-oravského seniorátu, spoluprekladateľ Starej zmluvy a ekumenického prekladu Starej zmluvy. Za jeho pôsobenia bola vybudovaná cesta ku kostolu a fare, zavedený vodovod, upevnili sa svahy opornými múrmi v okolí chrámu a fary. Generálne sa opravila zvonica, vybudovala sa nová fara s plynofikáciou a generálne sa opravil chrám. Stará fara slúži ako zborový dom. V roku 2003

administrovala zbor Mária KOVÁČOVÁ z Kral'ovian. Od r. 2004 duchovne zaopatrjuje cirkevný zbor farárka Mgr. Alena ĎURČÍKOVÁ.

Z učiteľov artikulárneho cirkevného zboru si zaslúži pozornosť básnicky nadaný Michal ŠULEK, ktorý blahodarne pôsobil na svojich žiakov bratov Seberíniovcov, biskupa Jána a jeho brata Ondreja – kňaza na Dolnej zemi.